ЦIЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 1 май, 1973 шу. • № 53 (5314). Мах 2 коп

Май! Машар! Къахьегам!

Дакъьала хилде 1 Май — империализмехьа дуьзларча, машар, демократена, социализмана тIехьарча кховсамера къахьегамхой дунен хаьмкъашта юкъерча солидарноста Де!

Вай парте Центральни Комитето бен из тIехьехам тахан бек планета массе а миIнге. 1890 шера денз революционни низий когапон цIей дезду берригача мегашкахча пролетареша. Цу дийнех цер дIагойт йохкарйовале шовай цхьоагIо машарн социальни прогресси бахьанде кховсам лоттабе шовш кийча хилар.

Парте XXIV съезда исторически решеташ, вайагIча пятилетка кхоалагIча, хоадамбечча шера планаш хаьал хьалха кхочкашъяра шерра яь йоаржаяь къахьегана советски часть чIогIа оаьзе хиннад тIаййад КПСС ЦК Пленумах бола тоам. Пленумо массера оьзе а волиш тIаййацо деоригача дуне кен тIа чIогIа машари, коммунизм хьалъеш доаллача советски халкъе тешаме кхерамалеп. Iаьшъера Политбюрос бе бол Брежнев а мабарех а кховбалбеш бола соцам. Белгалдевккхал уж декхаош кхочкашъеча нов. Л. И. Брежнева ше дохкха дехьа лаьца хилар.

Парте XXIV съезда дIакхайкъа машаре Программа кхочкашъеча цуьна чIогIалонне доккхий хIаман белгал а доахаш КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежневна ennай машар чIогIарах йола дунен халкъашта юкъерча пеммаш. Машар. кортамукъале, социальни прогресс хьаштдоче деоригача адамашта бокхта кхаь ба из.

Политически а къахьегама а кьинор вайенне техникача дезаче цIейпа накъосбабахкаб Нохч-ГIалгIайчеи къахьегархой. Дукхаха промышленни предприятеи коллективаша кхераваша, хьалхарча квартале а бив бетта а лаьчаш, пятилетка кхоалагIа, хоадамбева шера воориге культураш хьакъьалера оарцIабьнаб хортбохкама къахьегархой. ХIинз сихбенна кхашкера балхаш деш ба уж.

1973 шере 27 апреле тIайIаьча КПСС ЦК Пленума соцам тIа аьнад:

«ЦК Пленумо коммунисташ, СССР берригача къахьегархой тIейпа КПСС XXIV-ча съезда кьоастаяь воориге планаш заделеш кхочкаш а тIехкхочкаш а яъа, кхоалагIча, хоадамбеча шера хьинаре культураца чIогIа берригача терман тIабахийта беза уж шера тIайIца доккхий денкхаеш кхочкашъяра, социалистически къ шеверIа йоаржаяра, производство эффективность а къахьегама овсалле а жамога лаккъера. Цьаькха къ коллектив хи лд йиш яь план кхочкаш ца еш.

Шеко яц Дакъе бахьан кьинор кхо ца деш къахьегарца, шийлаккача сакхетамца, ленински партена гонахьа кхотдалаларца мехка экономически а оборони а чиз чIогIЬечеи Нохч-ГIалгIайчеи къахьегамхоша керде толамаш доакхигIлорах.

...Хозьенчай вай городаш юртеши, гIоздьанна, кийчбенна майдашка, улицашка доабабьннаб нах.

Хlаране дог ьъоста
Из мальха сердало
Камьюше мохкаяь.
Толамий байрахаш,
Оалхазарий тхьамеш мо,
Майдашка йоаржаяь.
Ма гIоза дера хьо,
Ма къьяьг дера хьо,
Къахьегена эдамий.
Баот-цьъоагIоп доккхе цIей!

Дакъьала тийна Советски Союза Коммунистически парти — тотальних чисгьяьлна Бохлой кавказ. дерригача советски халкъе двигагар!

ЧIогIг а пойла тоа а пойла вай сийпатъ-йохкеха Дакъе — Советски Социалистически Республикий Союз — машара, демократе, социализма низий чIогIагIе!

Л. И. БРЕЖНЕВ.

С. АЛЬЕНДЕ.

«Халкъашта юкъера машар чIогIбарах» йолча дунен халкъашта юкъерча Ленински премей хьакъеъарча комитете

Укх шера 19 апреле председателла деш академик Д. В. Скобельцын а волиш «Халкъашта юкъера машар чIогIбараз» йолча дунен халкъашта юкъерча ленински премей хьакъехьарча Комитета заседанин хилар.

Комитет хьежар 1972 шера дунен халкъашта юкъера Ленински премеш хьожаяра хьаученачча предложенешка, хIаьта цу дешах соцам тIа а ййар.

1972 шера «Халкъашта юкъера машар чIогIбарах» дунен халкъашта юкъера Ленински премеш хьожаяра хьакъехьара «Халкъашта юкъера машар чIогIбарах» дунен халкъашта юкъера Ленински премеш телара йолча комитета соцам

Машар лорабараи **чIогIбараи** лоаттабеча къовсаме Iалалмате доккхий хIаман **карагIдалараех** «Халкъашта юкъера машар чIогIбарах» дунен халкъашта юкъера Ленински премеи лойла:

БРЕЖНЕВ Леонид Ильича — КПСС ЦК Генеральни секретара.

САЛЬВАДОР Альенде Госсенса — Чили республика президента.

ЭНРИКЕ Пасторинона — профсоюзний Дерригдунен Федераце председателла (Уругвай).

ДЖЕЙМС ОЛДРИДЖА — писателла, общественни деятела (Англия).

Комитета председатель **СКОБЕЛЬЦЫН** Д. В. (СССР).
Комитета членаш: **АЛЕКСАНДРОВ** Г. В. (СССР), Лун **АРАГОН** (Франци), **БЛОХИН** Н. Н. (СССР), Мирьям **ВИРЕТУОМИНЕН** (Финлянди), Ренато **ГУТТУЗО** (Итали), Анна **ЗЕГЕРС** (ГДР), Кешав Дева **МАЛАВИЯ** (Индж), Хуан **МАРИНЕЛЬО** (Куба), Пабло **НЕРУДА** (Чили), **ТОМСКИЙ** Н. В. (СССР), Георгий **ТРАЙКОВ** (Болгаря), Кабру **ЯСУИ** (Япони).

Моская. 1973 шера. 19 апрель.

Э. ПАСТОРИНО.

Д. ОЛДРИДЖ.

Хьажат ОСМИЕВ.

ЦхьоалагIа Май

Ший тхьамаш доаржадаь
Моажа малх хьалбоалаш
Анаюх цIийлуш мо,
Лепача байрахкех
Шайдена гу тахан
Вай юрташ, городаш.

Шерача майдашка
Форд санна адам да
Ше даврех шеришадеш,
Нана мо ешаеш
Дахкех низ совбоаха
Къахьегам хестабеш.

Цу фордах цхьа тIадам
Сайх лерхIош волча аз
Докклал ду гуш долчох:
Гlозалах, ашарех,

Зизаех, халкарех
Хьалйизай улицаш.
Ловза кое байбенна,
Дог-ойла айденна,

Кхоанеигахь юхь, йолаш,
Легай гарт цаг долаш
Болхаш ба вежарий,
Лелаш ба йижарий.

Хьоареамах ший никъ беш
Мохлагlа дода хиц
Фордагахь туежаш жо;
Майдагахь ухаш гу

Долха хиш улицаш,
Цхьан чен тIа ухаш жо.
Кхы дIахо хирдолчоа
Лаьттарча халкъашта

Нийса никъ хьекаш жо,
Лекаш латт чуле хьекха,
Вlаь шерел дратье
Долчунга хьежаш жо.

Вежарий санна лел
Дукхаха кхамий нах,
Тоам-машар кхайкхабеш,
Массеначка кхайкаш хоз:

«Машар эш! Машар эш!
Дуненна машар эш!»
Баркал болх Ленина
Даиман эттача

Гийсхон лард йоллорах.
Юха а яхаш хоз:
«Хоастам ба Партена
Тха ираз кхоллараХ!».

Д. Ф. Устинова доклад тIайола брошюра

Политически литература издательства къьстта брошюра а дьь арахийай КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, КПСС ЦК секретара Д. Ф. Устинова Москве В. И. Ленин вьь 103 шу дизара хетарь хиннача торжественни заседание 1973 шера 20 апреле ьь «Ленинизмо сийрдабоах коммунизмага бода никъ яха доклад.

(ТАСС).

Парте арахьара политика хьаллоац

«Парте XXIV съезда решеташ кхочкашъяра КПСС ЦК-ас дунен халкъашта юкъе чахкдоахача гIулакхий хьакъехьа». бола КПСС ЦК соцам къобабIбь тIайIцаб Нальчеречу ГI. Акунева цIерагIча «Электроинструмент» завода болхлоша. Вай пачахьалкхе чIогIагIара, цуьн сий айдара кхы а чIогIагIа хьинаре къахьега дош ду цар.

Тха агитаторашен пропагандисташен болхлоштца дIадоьвийт КПСС ЦК апрельски Пленумо дуненн халкъашта юкъера машар чIогIбара тIайIца документ.

Уж декхаеш кхочкашъеча новкъоста Л. И. Брежнева лаьца дакъа а белгалдоккхех.

— Парте тIехьехама тIехлика къахьегарна жоп дургла оаха — йохк завода механически цеха токара Къахьегама Шеча Байдакха орден делаечу Дахкильгов Бовса. Цо ший новкъостай тIахьийкъо смени норман 115—120 процент кхочкашъяра.

А. ШАКРИЕВ,
Нальчеречу ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода чертеж инженер.

* * *

Вай мекка метгел дерриг дунен тIа бахача яьха вахар ираьзен машареи хилитбар духьа ду ше мел деш дар хьамсарча лениски парте. Из къьяьта хьаьлок духха ха йоаццаш хиннача КПСС ЦК агIонаярча Пленумо. «Парте XXIV съезда решенеш кхочкашъяра КПСС ЦК-ас дунен халкъашта юкъе чахкдоахача гIулакхий хьакъехьа» Л. И. Брежнева яьча дожлалах КПСС ЦК Пленумо бан соцам чIогIагIа раьза болаш тIаййар тха колхоза къахьегамхоша. Цар лош деннад парте ечь йоаккхона дIахо йолаче ханна кхы а дакъаза толамаш доахаш хьаьлала къахьегарца жоп дала. Дахьонна пленоми заделеп совгIа духх а луш шоллагIча квартале алаш хаьал хьалха кхочкашъеришъера. къахьега лерхI тха завода болхлоша. Товарищ продукци арахецаре цуьна реализаци яреч бив бетта план тIехкхочаш а яь, планаш совгIа эрахийлаш духха басараш, олиф, кхьюла продукци. ХIара бетта массе долча технико - экономически хьекханий план дикка тIехкхочаш а еш, вайагIча пятилетка кхоалагIча шера план хаьал хьалха кхочашье лерхI хьинаре кхо ца деш къахьегарца завода коллектино.

З. МУСАЕВ,
Ведина района С. М. Кирова цIерагIча колхоза председатель.

* * *

Къаьстта чIогIа дог гIоздьанна тIайIар Нохч - ГIалгIай химически завода болхлоша, инженерно - технически болхлоша гIулакхерча наха «Парте XXIV съезда решенеи кхочкашъяра КПСС ЦК-ас дунен халкъашта юкъе чахкдоахача гIулакхий хьакъехьа» бола КПСС ЦК апрельски Пленума соцам. Цо цIаьхха а къьяьта хьаьлок парте XXIV-ча съезде тIайIца машара Программа кхочашъяра КПСС ЦК-ас тIагIертта къовсам лоаттабелга.

Тха завода болхлоша массера а раьза волиш хьаллоац дунен тIа машар хIлитбара, коммунизм хьалъеш боахкача советски наха кхерамалеп хилитбара КПСС ЦК Политбюрос лъьца бакъьбола ниьк. Уж декхаеш кхочкашдева къьястта дожкха дакъа лаьцал КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева.

Парте дунен тIа машар хилитбара чахкдоахача гIулакхдита къьяьта хьаьлок духха ха йоаццаш хиннача

КЪАХЬЕГАМЦА ИРАЗ КХОПЛАШ

ВАЙ МАЙ-ВАЙ ЦIЕЙ

ШЕРРА-ШЕРА, хозача хана, мыллха зIанаваша лытта дIоахдаь, босешка, аьлешка буш сийпьеш, гаьнаш тIа бес-бесара яза тешаш. Ингаша зIингаш-хетолгаш хийца, бIаьстен-низ бокъонаша чIоагIбеннача хана доагIа вай сийпна цIей — цIе Цхьоларгга май. Шера хьоме йоагIача эгара безамерча хана, дерриге Iалам дийнделла. Тодеана дIаэттача хана дезду наха шоай Къахьегама цIей. Дика тарам шоайга уж шо дош — бIаьстен къахьегарн. цаI шолгIачоь лаьхьа-хетолгаш чIоагIбеннача санна. Кхоча тайпара хила йиш а яцар. Хиана ахча, сага пахара оьлу, цун керттера чуловаш, цун кеттера майан дола къахьегарн Iалама сийдагIа йоьла хи бIаьстен, бокхача йоьла низ шоайла вIашкахезе, уж вIашагI а кхийтта, хьаьхь IхьокIаша. Цхьаьнгахь 5 шарахь Къахьегама цIей — цхьоларгга Май!

МАССАДОЛЧА къаманна цхьатарра доархIаме ба къахьегам. Цундухьа кIара хелхьо шиъ хьаьжкъала кIоагIарг1а, пранга, ницбоьшшгIа йолу дош ахьина кхайкабаь къахьегам. Вай мехкарча дукхъаха кхыча къаманна санна похчашен гIалагIашен гаьнарча бIаьшеераша денза кхоьчу доархIаш бу къахьегама. Цу лелаш дизза тешал деш ба беронча похчийн гIалагIашна багахбуташ а. Хьажаргга вай, массаса, гIалагIай халхъа кишан «Хьинар — тIех, дакъа — ийца». Хларяне къахьег. шиъ беррига кхиъна, шиъ беррига вай вахар тоадеш эргалоаккхача йиъ-лагIча пятилетка сходдагIча, ходдабибча шера. Цундухьа чух шера Мая цIей а цIакхха ца хиннача бесса, советски наьха дог айденна, дог гIоздьяьна, къахьегамнара дар безам сообьина денад.

Тайп-тайпарча къамех хьхинна доаккха советски халкъ, дерриг шиъ низ-хьинар оарагIдаьккха толамца кхочашдеш доал вай парте оттадаь доккхий сийлен декхарш. Цу даьхье турпалхен гIулдаккхача ийпсае йиш йолаш балха тIехь денал хьаьхьакха баьккаб советски нах шоай Къахьегама цIейга. Хlаьтта корттамкъаьл, мехка сий баьхьа эттача тIехь тIа сайна, хьинарденалл кхычарел тIех дола нах балха тIехь а хуо. Уж ба вайна массанена хьоккхан тела коммунистически къахьегама уларин-каш, турпалаш. Цундухьа таханн, къахьегама доархIам бечча дийнахьа вай хоастора дош эгара хьаьлха балха хьаьлхалаттачарех ала деа.

Массада санна, шиъ боригда балха гIулаькх дика вIашIехьалькха накъенаш Цхьоларгга майнан Сулжесски районе «Победа» яхача колхоза баьнадараш делаьчеча бригада бригадир, КПСС XXIV съезда делегат Бубинкова Екатерина Ивановна.

Шоайга яхье а баьина, шоаша карагIдьяьнар дIа-юха а луш, вIаши хьожа а хьожаш, толаме къахьегаш хиннаб «Назранов-ский» совхоза Наьсар-Кертечна отделенера доярка Сагова Мирем, Костоева Хьина, Чахкиева Рукъет, Дударова Гошмохка.

Грозненре Ц. И. Ленина цIерггIа межгадьтта чакхдоахача завода йоккхача бартташна коллектина хьоме шиъ хьаьнача къахьегама белгалдоалаш, шиъ балха тIа даьттан Социалистически Къахьегама Турпал. ВокхагIоьла оператор Вселерников Николай Иванович. Цунна шоайга шоай хьинар долча кулгашна Даьхен рузька совдоахаш хинна6 вокхагIоьла операторн Ахьадов Лаьчен установка начальник вола цун вог Ахмадов Iемен.

Кlы дукхха а цу таппарча наьха ца цIерш боахарьгга тахан, хIна аьлча уж ба вай вахар хоздераш, тоадеран, шоай сийрлача гIулаккхаш, массанена бIаргагуш, вай вахар чухь лирлоага багага сегаьрган.

Сийле хийла къахьегама турпалий!

ВАХАР ше санна, тайп-тайпарча сурте-сибате ба вай мехка коммунизма кхаа болаш боа советски наьха хьаьнаьла къахьегам. Цундухьа халкъа рузька-боахам бохьбо йолаш ба, цундухьа масса-не лаьхьа а нийса хуо. Вайшеранна кхоьчашен доал вай парте оттадаь доккхий сийлен декхарш. Цу даьхье турпалхен гIулаккхаша ийпсае йиш йолаш балха тIехь денал хьаьхьакха баьккаб советски нах шоай Къахьегама цIейга. Хlаьтта корттамкъаьл, мехка сий баьхьа эттача тIехь тIа сайна, хьинарденалл кхычарел тIех дола нах балха тIехь а хуо. Уж ба вайна массанена хьоккхан тела коммунистически къахьегама уларин-каш, турпалаш. Цундухьа таханн, къахьегама доархIам бечча дийнахьа вай хоастора дош эгара хьаьлха балха хьаьлхалаттачарех ала деа.

Массада санна, шиъ боригда балха гIулаькх дика вIашIехьалькха накъенаш Цхьоларгга майнан Сулжесски районе «Победа» яхача колхоза баьнадараш делаьчеча бригада бригадир, КПСС XXIV съезда делегат Бубинкова Екатерина Ивановна.

Шоайга яхье а баьина, шоаша карагIдьяьнар дIа-юха а луш, вIаши хьожа а хьожаш, толаме къахьегаш хиннаб «Назранов-ский» совхоза Наьсар-Кертечна отделенера доярка Сагова Мирем, Костоева Хьина, Чахкиева Рукъет, Дударова Гошмохка.

Грозненре Ц. И. Ленина цIерггIа межгадьтта чакхдоахача завода йоккхача бартташна коллектина хьоме шиъ хьаьнаьча къахьегама белгалдоалаш, шиъ балха тIа даьттан Социалистически Къахьегама Турпал. ВокхагIоьла оператор Вселерников Николай Иванович. Цунна шоайга шоай хьинар долча кулгашна Даьхен рузька совдоахаш хинхаб вокхагIоьла операторн Ахьадов Лаьчен установка начальник вола цун вог Ахмадов Iемен.

Кlы дукхха а цу таппарча наьха ца цIерш боахарьгга тахан, хIна аьлча уж ба вай вахар хоздераш, тоадеран, шоай сийрлача гIулаккхаш, массанена бIаргагуш, вай вахар чухь лирлоага багага сегаьрган.

Сийле хийла къахьегама турпалий!

ВАХАР ше санна, тайп-тайпарча сурте-сибате ба вай мехка коммунизма кхаа болаш боа советски наьха хьаьнаьла къахьегам. Цундухьа халкъа рузька-боахам бохьбо йолаш ба, цундухьа масса-не лаьхьа а нийса хуо. Вайшеранна кхоьчашен доал вай парте оттадаь доккхий сийлен декхарш. Цу даьхье турпалхен гIулаккхаша ийпсае йиш йолаш балха тIехь денал хьаьхьакха баьккаб советски нах шоай Къахьегама цIейга. Хlаьтта корттамкъаьл, мехка сий баьхьа эттача тIехь тIа сайна, хьинарденалл кхычарел тIех дола нах балха тIехь а хуо. Уж ба вайна массанена хьоккхан тела коммунистически къахьегама уларин-каш, турпалаш. Цундухьа таханн, къахьегама доархIам бечча дийнахьа вай хоастора дош эгара хьаьлха балха хьаьлхалаттачарех ала деа.

Массада санна, шиъ боригда балха гIулаькх дика вIашIехьалькха накъенаш Цхьоларгга майнан Сулжесски районе «Победа» яхача колхоза баьнадараш делаьчеча бригада бригадир, КПСС XXIV съезда делегат Бубинкова Екатерина Ивановна.

Шоайга яхье а баьина, шоаша карагIдьяьнар дIа-юха а луш, вIаши хьожа а хьожаш, толаме къахьегаш хиннаб «Назранов-ский» совхоза Наьсар-Кертечна отделенера доярка Сагова Мирем, Костоева Хьина, Чахкиева Рукъет, Дударова Гошмохка.

Грозненре Ц. И. Ленина цIерггIа межгадьтта чакхдоахача завода йоккхача бартташна коллектина хьоме шиъ хьаьнаьча къахьегама белгалдоалаш, шиъ балха тIа даьттан Социалистически Къахьегама Турпал. ВокхагIоьла оператор Вселерников Николай Иванович. Цунна шоайга шоай хьинар долча кулгашна Даьхен рузька совдоахаш хинхаб вокхагIоьла операторн Ахьадов Лаьчен установка начальник вола цун вог Ахмадов Iемен.

Кlы дукхха а цу таппарча наьха ца цIерш боахарьгга тахан, хIна аьлча уж ба вай вахар хоздераш, тоадеран, шоай сийрлача гIулаккхаш, массанена бIаргагуш, вай вахар чухь лирлоага багага сегаьрган.

Сийле хийла къахьегама турпалий!

ГАЬНАРЧА малхбоалера денз малхбузенахьа кхачалаца, Кьилбасела Шаний океанера кьулбекъаьчча гIумаршка кхачалца удлача боккхача вай Советий мехка дIадьяржад тахан сийдола цIей — Цьоларгга май. Цу цIей сердалоно деган сийрлалькал тахан миллионан болча наьха. Цундухьа хоз тахан массанаьха — цIаргIа а, ара а гIозбаьнначу наьха доаха яллеш, бIаргагу цар ду халхаран.

Даьжала хилда вай Май — вай цIей!

КОСТОЕВ Iелан.

Кердача толамашка

Соахка санна гайна хиъар ух шера бIаьсти, хIаьта йоагIаш атархочун бIарг белабеш а ера. Кхоачамбоалаш йоачаш хиъар, IIаьта Iан эламалаь дукха дIалача лайн а дикка тIоаьал Iайнай лыттанна. Из тIоаьга доарIаме да. Гурахьа дийна алаташ хьалхара бIаьстан деноп хьотташе цхьатарра хьатIадьлабар. Бабылара кIуъе тессача санна дада тIа соахка гурахьа дийна алат тIадола кхаш. Парна юкъе Iаьржа «кIайгара» бIаргагу. Уж бIаьстан юкъе юз культурашн дIайийна участказн а.

Хlана хьажкIаш дIаюьл да тхо.

Из хьажкIаш хиъар ер бархIага-гIа шу да. Шоашта доагIаш дола гIулаьк дика дика хьожкъ уж. Соахкалдина плангI лерхIачул 1,5-за совгIа хьажкIаш чу да яхьаш шу дIадахадан. Бакъда, йоккъал оттарах дIаяха шу чоагIа аьтуь боадан ниъсделар-план ихочаньяьле з.

Уж иъер 250 гектар я са звенога. Парех 150 гектара тIа алата лаьрдIаш 100 гектар тIа доакъаран хьажкIаш кхеерьга оаха. Уж дика кхерра мел эшар долаш да.

Хlаьта фу а ух шера хийнаб оаха. Хlанаьлца «Стерлинг» да-шера. Хlана дIаэвара «Одесская-10» а.

Хlара гектара тIара 45 центнер хьажкIаш яха дехкар тIаийдал аз, план 28 центнер мара йоацача. Хlана санна хан-ханаьха йоачаш хуте яхь а дукхагIа яс-кхъ тархургда тта. Хlаьта ахча, хий да дехкача тта лаьттанна кхъстета лоархIаме да Iалама хьалаш дика хIар.

Ерригача хьажкIашта гIулаьк де ихочамбоалаш техника, юрта боахама инвентарь я звенога.

Ерригача дуьне тIара къахьегамхой кхъарга цIейна — техникара денна накъалоагIаш соцналичесски яьлг йоаржкаьлг къахьегар тхо звенос.

Б. ГАЗДИЕВ,
«Назрановский» совхоза хьажкIаш лелаеча звено звеньевой, Нохч-гIалгIай АССР заслуженни хьажкIаш лелаер.

Болхло-сий дола цIи

1941 шера духьхьашца болха ера со «Красный молот» заводе. Цу хана № 3 йола ремеслении, хIаноз профессионально - техниче-ски училище чакхъьккха къона токъарь яр со.

Хала ха яр из. «Лерригга а фронта, лерригга а котлованга» яхача девизгIа къахьегаш яр заво-да ерригга техаш. Оаха хьадора герз. ремонт йора танкашта. Деналах да боаш дин бийсен ца къонсаш къахьегар тIом бе балхача доай моарой, дай, вежарий когаметта къахьегаш болча кхалнаха.

Массане а кхетадора шоашта тIаьнилла гIулаьк, ихьан минута сапцапар ихьаккха цех.

Лорхбенна боагаш, яа хIана мичча яр биссалца. кIалдбалар буд па хоьш къахьегар шеволчо. Шоайла Iимерза, барттайна бар. Шевар тешаш вар вай котгархIарлах.

Уж шера 32 шу ваьлнад аз ихьан тхоь кIала болх бу, Хlана аз болх беча № 16 йолча цехе 60 саг па тIъана кхъьбегаш.

Фуд тха болха керттердар? Тхоай болх, цех. новкъосткий, завод тхо ваша тIаьнаьр тIа къахьегархар. Тэйп-тайпарча къамех болда нах ба тха цехе. Пар массане а яьржача яхьь даккъа а лоаIаш. Лакха толамаш доахаш къахьег.

Аз айса а тха ветеранаша а дукхаха дика ученикаш кийчбаьь. ДукхагIбарах тха цеха Хlана а болх беш бе. Цхьоь а нохчо Мусаева Ира. шоалагIча разряда токарь. Дика болхло а хинна дIаэттай из хIана. Цу тайпара масалаш дукха доаладе йиш яр.

Тха заводе ух шера итт класс а вьккха № 2 йолча цехе болх беш я са йоI, цигача вог беш ва са мар а. Тха Шийновгlар династя я ала йиш я-кх са уж заводе къахьегаш.

Сод цхьа шу тIеъьагIа болха енай Дитягова Надежда Сергеевна. Оаха, къахьегама ветеранаша тхоашта могар яр къонахарна тхоай опыт дIаэлара, уж болах IIакхетабара. Хlаьта уж тхоь тIехьа а бисан. Масала. Носова Светланас, Саврина Любас, Мусаева Ирас геттара а дика болх бу.

Оаха, болхлеша, хьжара дIакъоаш общественни вахаре. Со се дружина цIийна шоашта цехови комитеть. кхалнаьха совета. халкъа тIаьхьама группа член хинай. Ух шера салолийтаргда аьнадале а, халкъа тIаьхьама группа членалла хержай со. Оаха, къахьегама ветеранаша, дукха балхан ду коллективна. парт-хозгIо, интернациональни доттагIаш тIоагIдара. Тха цеха моллагIа болхло къахьегама дисциплинна телхаеча. продукци брак йолаш арахецаеч тIанийсеъча пунгара доаттIар тхьдех. бе боагIа бехк бу, болхлочун цIийна цIи накхъ лелае ешаш йIхIоьр. Из хIана тайпара хила йиш а яц. Кастката худ со тхоай подшефни № 13 йолча школа дешархошца беседаш ен. Болхлой лоархIамах дувш царна.

Сай балхах. новкъостех чIоагIа докхъал ду аз. Уж боагаш а царца се йоацаш а мишта ахарга хан.

МоллагIа а хала декхарш тхона хьалхажка оттаздарх тхо царех лоархIадергдолгах со шек яц. Болхлочун цIи аз а са новкъостаца а цIакхха болдергIал.

К. ШИЯНОВА,
«Красный молот» заводе №16 йолча цеха 4 разряда токарь, коммунистически къахьегама ударник.

«СЕРДАЛО»
2-гIа сагI. 1 май, 1973 шу.

УЖ БА ХЬИНАРЕ ДАКЪАЛАЬЦАРАШ

Гроznенски химически комбинате хьалхалаттачарех я СССР-ъ 50 шу дIаэнара цIерагIа № 12—19 йолча цеха коллектив. Цига оралаца ацетонэ, фенола, ЧДА маркагIе дола ацетона дикала пачхьалкхех Знак хьожаьлг. Пятилетка хьоалаеча, ходдамбева шеца иеха технологаша арал мел хеаши йола продукци дунен стандарташа дIа наделаргда т. Товарни продукци оранеара биъ бетта план 27-ча апреле хьокъачашъьл цар. Цу юхедисача деношка планагIа лерхIачул совета цар оралаца гIулаьк заглаш сомай маьла продукци. Цул совгIа цар икх шера хьокъачашъьл дукхха-ча мылера бедал, материалаш, электроэнерги. Из дерриге а хьа-

химнай цеха химикаш шоай балхах дика кхеташ хилараха, продукци орахецара технологически режим даим нийса цар лелаярахи.

Керттердар да технологаша хьнар кхо ца деш творчески къаьхьегар. Масала, Бедрик Надежда къахьегаш я цига, масса а тайна продукци орахецара производствоний пхи пIелг санна йоаь цунна. Ше дукхъача шеташка Iоаль бокъа опыт да3 раза долаш Iаьлу цо новкъосташа-аппаратчикаша. Укхаза яхар из КПСС членалла, цинна елар балха эгара аькхаеча бола 7-ча разряд. Продукцина дикала Знак хьожаьча хинна-ре дакъа лаьцар цо къычъарца цхьана. Ншта дика къахьегарах цинна емнай Ленинни юбилейни кедаль.

Цо санна хьинаре къахьегаш цехе ара мел хеаша продукцена паччаьлкхенех дикала Знак хьожаеча дизза дакъа лоацаш химнаб къахьегама ветеранаш, вокхагIоьлла аппаратчик, коммунист Ковалев Аркадий, аппаратчик-ша Харламова Алла, Тищенко Нина. Шоай балха бола профес-сараш оал дIаэра цеха болгатина. Цар массане а докхъал ду продукцена дикала Знак хьожаеттара хьийгача кхин юкъе шоай къахьегам хилярах.

СУРТА ТIА: (авздеъкара оьтехьа) химикаш Н. Бедрик, А. Харламова, А. Ковалев, Н. Тищенко.

С. ХУГАЕВА сурти текста.

Воша воаца воша—ткъам боаца льача

ТХА РАЙОНЕ цхьа деза-ча банаш а бой, а ба ткъвье итт къамах болз яьк. IIаI да шарна дагардар — Коммунистически партге XXIV съезда решенеш экономически-международни доттагIаш кхы а тIоагIтелгга.

Хlаьта цох докхха беркат а дола. Дlадахача шера районе ухьхьагамхоша кхочашйир промышленни продукцена реализация яр халкъа боалам, къаьнаш, кортбоадама болгдоша тIехьхьожашъер паччаьлкхенеча дуьх, фуаш, тха, кхъьбегаш а продукци йоккхача тIаийца чинна социалистически декхарш.

МагIалбике болх беш ба ахка говзал йола тайп-тайпарча къамех бола дукхха нах. Ерригача колхоктивашка оагIех оагIув а теха хьинаре къахьегаш ба эрсийн гIалгIай, ноччийн украинаш, гургжийн гIумкийн, хIорийн чеченш, белорусаш татараш, кавказш, Алхха бурув деттача балхий Управленне къахьегаш ба шийт къамах бола нах. Из барт-цхьаьнгIо йола болхлой боккха деазл ба. Интернационализми доттагIалди гучадувл ухьаза коммунистически къахьегама болам шераIга баржаш латташ хиларна, тайптайпарча къамех болча коммунистически къахьегама уларинкаша пхьай кIанкъосташа хIара денна гIо деш хиларца.

Шоай интернационални декхар кхоачаш а деш лаьхьа говзал йолча бурувдеттаршша эрсаш Ахьадов Бухаутдин, Митрофанова, Атарщикова, Черепкова, ким дукхъачар а хьалхехьбьб Хамурзиев, Хадзиев, Эсмурзиев, Муржуев, Чертоев санна бола гIалгIаьи нохчеи бола говзанчаш. Хlаьта дика къахьегарах цинна емнай Ленинни юбилейни медаль.

Темирзаев Сослан Акерович — хIирг, парткома секретарь Щукин Федор Васильевич — эрсе, бурув тохача комитета председатель Узиев Ибохьан — нохчо, ГИДС-а начальник Беков Iалаудина Ваха —гIалгIа. Цар массане а коллективна интернационализмаи советски патриотизмин уданца кхетна балар шоай керттера декхар лерхI. Хlаьта из эхьа а дова уьх шера бIубенна къахьегаш хьайоаьга бурувьлеттарий йоккха коллектин, кварталин плана 18 ди хьалха кхоачашъьй цо.

Районе цIи хеза хьалхалаттараш а хьинар дола общественни-ца а бе «Кавказ» колхоза жIIу. Социалистически Къахьегама Турпал Бахмадов Мали — нохчо, «Алханчуртский» совхоза хьакхарг лелаер Кононенко Мария— украинка, «Ингушский» совхоза доярка Картоева Анна—балкарка, «Кавказ» колхоза доярка Жирютина Анна— эрсе, кIы дукха Барат а, уж шеташ къахьегамхой Советий депутаташ ба.

Дукккача интернационални коллективаша из ца ихобеш къахьегарах Дуцен халкъашта юкъ-ера цIейка — 1 Майна накъадоагIаш тха района совхозашен колхозаш тха района совхозашен колхозаш паччахьалхенга хьайбай продукташ йоьхкара кергтальни планан динка теххьожагIашъьй. Масала, дулх план 112 процент, шура — 110, фуаш — 140 процент дехказ.

Районе кIезига яц педагогий. лорий, культбоьхкий бIаьвка-дика интернациональни коллективаш. Масала, № 6 йолча школа педагогаша дика вIашIехьдьякхал дешархоша интернационални-ональни кхетам лулга, советска патриотизм йоларш вай Даьжена бозрам боашш муттаьхь долашш цхьалхеб уж. Берша кIоарга ваанеш йолашш шоайла доттагIаш доладеллаш да. Цунга кхача гIопташ дукха къхьайгал школа директора В. Ф. Мишенкос, завуч З. А. Черновалис, хьекархошна Я. В. Багришева, Л. А. Мишенкос, кхычар.

Цу тайпара дика педагогически коллективаш я №№ 1, 2, 3, 7 йолча школашка а, Къаьнера баркал бола цеза шоай интернациональни декхар кхоачашдора, гIалгIай ноччийн бераштта дешар хьехара шоай деззаш а гергара нах а бита Россе тайп-тайпарча городашкара бекъкача а, хIанз юрташка болх беча а кIонача хьехархоша и. и. Пярусовна, Березникова, Романченкова, Сычевана, Земельченкова, Лисицына, Гришелевна, Кондрашовна, Медведюскаяна, дукххача кхычарна а.

Цу баьнса-дикача социалистическа шоай пригга знанеш, иназш дIалу гIалгIай бераштта дика знанеш кIара яьгIа, наха юкъе дукха пропагандистски агитационнаш болх бу. Царна итта лаш, цхьабаьста, халонех бIуьхьожаш бан уж.

Керттера лор Точиев Беслан волча Воскресенски больницах дуннаш цхьа масал доаладе бесам бор са. 3 апреле Новый Редант ваччача Сийлахь-бокхача Дай-мехка тIема доакъашоучо Дзариев Маъьмала хала чох хинна бархIагIачIа классе дешаваIга шиъ ког йоагIаш вай больнице. Цу сарахьа лежурин яр терапевт I. М. Трегубова. ЧюагIа оарагIгIьлар из кIалъм Iоавала кIалхарбоазара, Цу сахьате телефон теха Грознера хьаьнIахьа нейрохирург, сиха хьакхьлар больнина керттера лор, хирург, невропатолог. Шийтанел тIехьагIа сагIат даьлча дIаIабделена операни сахIилаш дир. Операци еш вар нейрохирург нов. Прокопенко — украинец, хирург нов. Байдулов — казах, терапевт — Трегубов а — эрсе, невропатолог нов. Гетагазов — гIалгIа, медсестрап.

Хlанз Мурат дикагIа ва. Цун даси нанаси, школа хьекархошца, бергIача хьакхаш дог Iарах бIржал алапар йоаь-ла. Из-атто ца кхъсаш лечара сагIкIелхараваккхача йорашта...

Цхьабаьсара, къахьегамхошта яьлейо-политически ахь-ларца дуча шеиташта ххочамбоацаран а да тха районе. Шерех дийнар КПСС Ножч-гIалгIай обкома Х-ча плепуме а ух шера 10 апреле хиннача МагIалбика парте городской комитет партийни организацие пленуме я.

Къахьегамхошта интернационални, атеистически, патриотически кхетам балара, дIаяьча знамах юхедисеч иIрча гIулаьккан дIадахара де дешарш белгалдаьккхача районе партейни, комсомольски организацина, къахьегамхой депутатий Советаша. Цунга хьежжа тоабергба из болх дIаэ-ра йолача хана.

Б. АХИЛЬГОВ,
къахьегамхой депутатий МагIалбика городской Совета исполкома председателя.

ТIЕХКIОАРГА СКВАЖИНА ЙОАККХАРАШ...

РЕПОРТАЖ

Магlалбикерча бурув тохара балкий управленне дика-кIоагIарг1а шераша тха бригада, «Коммунист мастер Хаджиев Микаил керте латта бригадан. Хlанз цо бурув а теха йоаккхаш йола № 14 йола «Харибидин» яха скважина управленне эгара кIоагIарга бурув тохачарех я — 5650 метр.

Мишта ден бурувдеттарий гIулаькан? Хlанга 4200 метр сонгIа кIоарг1ехеш бурув. Из хул планагIа лайларчул дукхха дукхагIа.

Мишта вIашIехьдоал шун ишта толамаш даха? — хьлтар оаха буровой мастерара Хаджиев Ахьмада Микаилара.

— Керттердар — бурув деттарий хьинар, керда техника, дикагIойла технологи шера кIеххьк оаха, оборудованни база пайда эш, технологически режим нийса лелаяр, — аьлар Микаила.

— Ворхl - бархI шу хьалха оаха яьлачарна вIалла а тара яш ух тIехьарча массеэк шера оаха йоаха скважинаш, — йоах бригада бурувдеттараша.

ХьалхагIа йоаха хинна скважинех кIоагIа йоаккха хьожаш а тоха деза бурув 3000—3500 метр мара хиланар.

Хlаьта Хlана тхона, бурувдеттараша, хьалланна латтараш бектоткаме деккхаш да на, — йистхилар буровой сменни мастер, партгрупорг Эсмурзиев Шарпудин. Хlана аьлча мехкахьтта кIезигаларца керттера а, тIехкIоаргIа тахна еаш хул лаьттан четаш. Цундухьа юрсан тIоанаш тахна а техка карадераде деза. Цу гIулаька йоаккхаш йолча массеэк скважина бурув техаш уж тIехьарча шераша тха бригада, — яхьо дуьш Шарпудина. Хьозам ца хулийташ чакхбьккхаб оаха из бог. ТIехкIоарга бурув тоха-ча тха йоккха опыт-хиларах хьожадир тхо скважина яккха.

...Ше Магlалбикерча буровойша ю ихье эгара кIоагIарга бурув тоха-ча керттера хилярах доккхал деш санна кура гурахьа латтер буровой вышка. Эшап мотт маш-нийсеъллигехьа Iочудийтта мара ца еаш кийчъль латт аттам бу-ровой турбаш.

Эрхlаденна бурувдетта осташ хуттара бурильни инструмент Iочудийтта ер бригада тхо цига пийденнача хьа-хIара саг бергача теркам тIабахийта шиъ балхара хьожаш вар- Цу саннача дийнахь лоре халача унахочох санна бога тоха деза дIамел тохар дола кулг, яхаш бегаш бу бурувдеттараша. Цаь бегаш деган санна дупце а из бакъдар да. Нагахь шарех моллагIар эIаммига а гIалат воале дерригга хьийга къа, пачхьалкхенеча хьхийца ахча эеъьа дов тарлу.

Цхьабакъда, цу тайпара хIамаийселлайтар Микаил керте латтача бурувдеттараша. Массанена хIана подап аьнна тIаводап ер ишта де, вож ишта де яхаш дIалъехаш леа буровой мастер. Цо яхар цу салъате ххочамбоацаран цар. Йиъ яхар мотр инструмент Iочуйохийтача хана бIаь метр сонгIа йолча участке пенаш пIашкалоагIардоагIаш обработка йир бурувдеттараша, растворача промывка йир, къьнача останта метта керладаран дIа а отгадаь бурув тоха болабелар. Из болх дика чакхбаккхара оша доабата марихал сиха кийчбир даборанткача Пплох Еленас, Гуноева Макпас. хьинаре къаьхийгар бурувдеттарий сменни мастера Кравец Иванни Дани-совича, бурувдеттчуя гIочча Доагиев Русланса, кIычар.

Ераш санна денош кастката найIсел шоана, — хьлтар оаха.

— Бурув кIоарг ме ду дуккагIа ниIселлу уьх тIаьнда денош, — аьлар по. Хlана аьлча сихха-сиха хувца деза хул буров тоха одношарошечни осташ.

ТIа-тIа сихагIа кIоарга бурув. Юрски тIозашкара йоккха механизмаш тIаьнг тохарга дог доалаш ба бригада бурувдеттараш.

Дикача сонгIаташца тахаларча деза чеча цIейна накъенаш М. Хьдгиева бригада. Цо хIнал хьажка ихочамъьлъай апрель бетта бурув тохара план. Хlанзлехьа планаш сонгIа техад бIаь метр сонгIа бурув. Хlаьта биъ бетта план а тIехкIоачашъьй.

Б. КОСТОЕВ.

КОММУНИЗМАГА ГІА БОАХ!

Парти са вахаре

БУВЗАМ ЦІАККХА А ХАДИЙТАРГБАЦ

Со парте эттар бирсача 1918 шера сентябрь. Цун кіеззига хьалха ЦхьоалагІа дуне тІем тІа дакъе лоацаш хинна со март беттa Советски Эскаре пулаяь де вахар. Кердена Іаьдала чІоагІа эшаш яр тІема кадраш, эпсараш. Цу дахьке цхьаЙола опыт йола со цу сахьвте Петроградге вІашагІьехкачь дешлей курсашка дешь вахийтар (цу хана ЦІеча эпсарий курсаш оалар церех). Цига волаш новкъоставаш чІоагІа сий дь ленински парте дІайІар со.

Цу хана денз духха хь яьнчай, партийни документаш а духхаза хийцад, цхьабакъда партецера са безамн бувзамн къе ма лу кхы а чІоагІлуш боагІа. Ас доккхал ду парте вай мехка чакхдвахча сийлен гІулакхашта хьоьга доккха деце а са дакъа хиларх.

Са хіинз 74 шу дьяннад. Цох ах гарга за эскаре пулаяь деш яьккай аз. Денниченн КІайчь полькийн бандаш хІалакъеш, тІаккха Сийлахь-бокхча Дай-мехка тІом болча хана офицераш болча легчкий тІема говзал лакъеш, Кисердалонга дакъкар эггара хьалха Коммунистически парте хьинаоца, деланца хьажжа хІама лерш аз. Цу тайпара эрганлоаш хиннад хІара сага вахаре, хІара дезале, юрта.

КПССС XXIV съездан бекторамаш дехкареш оттадьяь хьехархочоь хьалхажа а. Из ихетадеч ба тха йоккхь йоацача партийни организацера коммунисташ а. Цу дахьке къастта шоай хьинар аййадь цар хІанз партийни документаш хувцеш долча хана. Цо дехкарийла ру хІара коммунист цІакха а ший балхара, вахарга хьажа, КПСС Устево дІадехарш ше кхоачашдой, шийна гонахьара наг ниІка бахий хьожаш уйла е. Цох латт парте члена аванагарин лоархІам, бусоццага кхьахьча цун сий.

М. МЕРЖОЕВ,
Ахтой - Мартана районе Бамутерча юкъерча школа завуч.

КХЫ А ЛАККХЛУ БЕХКТОКХАМ

Партийни документаш хувцийла хІара коммунисте вахаре чІоагІа лоарХІаме гІулакх да. ТІахь парте члена дегІабена, хІинца дукха ка йоаллеш парте коммунизм хьалъера белгалбаь сийлахь - бокхча никъбІу ца кхоъкаш дІабахь кийчеч ва е ваьна хьожаш яьш боча ший тайпара экзамен а я из.

Ленински парте член ва со 1958 шера денз. Ала доагІа, уж шераш са вахаре эггара дикагІа дараш хиннийла. ХІанз балхаца е вахарца дувзаденна моллагІа гІулакх кхоачашдечча хана цІакхе дагардалаш сона се коммунистий — бакъ гІулакх бахьан кхоьсам поатаберий духхака миллионни эскара хьоьсаьнгу хиларх.

26 шу дьяннад из йолх бу. Царех итт шу соагІа — Сунженски ремонтно - гІишлошъеча управленне вокхкагІвола бухгалтер вола. Барттайна коллектив я тха ярЮкъара дехкар хьоачашдаца оагІачІбоалаш санна, цхьаннена хало тІаэттача дечаш дагІа, цхьаьсстал де тохалу, цІайІле дог-безам болашш сий дешІи ба. ХІаъта тха коллективера нах духхъча къамех ІІатташ хилча ховрдга цаьшоайла денна дІа-ioха лоатадеча дикача гІулакхаша интернационалин дотагІал кхы а чІоагІдеш хилар. Из ишта да партийни организацен хІара коммунистан дагІам шоашкара хьоькам гойташ бечаь дІакхо бекиеча тІехьаьна юттандеь. ХІаъта из ма йай оака дІаэо йодача хане доахардгІолча толамий лард. Коммунист хилара тарра, цу дерригача кхеташ а, доккхал деш а ва со.

Керда шу аьттув болаш дІадоладьяь РСУ къьхьегамтоша. ХьалъкарчІа кварталг заденеш тІехкеначашьяьй. Шолй балхе дехкараш бекхтокхаме.эеташ хоанаццаш ба бетонищна Горчаковна Замародат, шофер Чанчев Хьзнр, болйло Евлоев Сайарбен, кхьйбаш.

Керда партбІйнет хьаъцеч хІара йоЙлмунисте юха духьал отт ший вахара ниъь, дагаух диъза дисар, ниъ, кхетам дІа ца кхьачар. Цу дерригне хьа а бекхтокхамеча ву хьо партене хьалхажа.

Х. ГАЗДИЕВ,
Сунженски ремонтно - гІишлошъеча управленне вокхкагІвола бухгалтер.

ХЬАЖКІАШ ДІАЮВШ Я

ДОГІА сеца цхьа сахьат ю лезьа па довде ГІерташ кхоькгара балхаш деш да Наьсьрен районе «Октября 40 шу» яхача совхозе кхаш лелаберашш механизаторашш.

Хіаваде бІаьстан юкъе юв ергига культураш дІайІйна яьнчай. Кийчьаьд хьажжІаш гилдургашш дІаювгрйола лаьтта.

ДІадахача юбилейни шера хьажкІаш кхейнр Голисхиноз Юсапеп Кодзоев Бахьаудинен заеньяша.

Уж ба ухх шера а кхай «ьила» кхоертьяраш.

Беррига мохк ленински коммунистически субботнике арабаьнначь дийнаъь ший сеаька кхай гІа яьккар хьажжІаш лелаче звено звеньевойс Кодзоев Бахьаудина, Ший новкъостана сеаьлщикаіа Теркакиев Османа Ахьмазана 20 гектера гІа хьажжІаш дІайІйра Кодзоева ду дийнаъь, деп норма 13 гектар йолча.

Дика хьаьнадьча шаьрача лаьтта 10—12 сантиметр кІоарга дуе фу.

— Харш ийъса дІадахьяр чІоагІа лоарХІаме да. Хіана ьлча дІахо болача хана, ьаьтІаьнначь хьажкІий муГІараша юкъе механизмаша оттаде ец чІоагІа атта хул, — йоах хьалха латтача механизатора.

Найсача муГІараГІа фу дІадерах 30 процент алапи тІатох механизатораша. Совхоз лаьттан гурчаш долиш да. ЧІоагІа кхла да уххаза ийъса муГІ диабахьа. Хіаъта а йокхкъа опыт йолча трактористе Кодзоева ахьй тІара муГІараш тай техача санна ийъса долх.

Пятилетка кхоалагІча, хозлзмбеча шера ше дІаюзва 150 гектарах хІарзее хІара. 40 центнер фуаІлъяьха хьажкІаш чуя дош деннад Кодзоева, план 27 центнер йолча. Из кхоачашдара мел шера долаш да.

Ухх шераца бІаьстн йоачанта камаърца я. Кест-каста долх доГІаш, Лаьттанщара тІоздал кхоачамболаш я.

Соаяка гурахъа эяба аьхар лаьтта хІара гектара шн центнер горгга кхоачийташ этотни уздбора, ня э тоссаш, бІаьстн хьайоаалаше тІоздал соцаеп махкаш дьяхар. Пакхка дальча оахама тІеъьа моацаш а лолаш шоарІа культуташ бир. Ишта тоаЗьабу лаьтта дІадуцш да дахха хьуьжъам дуча «Одесская-10» яхача хьажкІа фу.

— «Стерлинг» санна бочаяи уж хьажкІаш, йокъьала а дика дуьхьал отт уж, — йоах Кодзоева.

Дуккхача хана дешь «Напрановский» совхоза Наьсар-Кертерча отделенерча звеньеводша Кодзоев Хож-Ахьмадаца социалистически яхь делеш дьзвоагІа Бахьаудин. ДІадахача шера шиЙ новкъостат котьяьлар из. Хіара гектара тІара 30 пентнер фуаІлъяьха хьажкІаш чуера механизатора. Цунна елар «Знак почета» яха содеп.

— Уж шера 40 центнер яккха декхар тІаийна дале а дагахь совьяьжна лерхІ аз, — йоаз Бахьаудина. — Цу дезаца согІато кхы а дикагІа къьхьега дехьарйда зу.

Юкъ-юкъе догІаш лелкаш болх юкъагІбоах бІаьстан деноша. Хіара сахьат лоарХІаме да. Цудухьа ловшаца агротехнически хана хьажкІаш ІІаеза дерриге ниъаш оарцагІлаьхад механизатора, Сатессача денз боад къоалабаллаца болх бу цун агрегата.

Хіинз кхиикара балхаш сихденнача хана ехі 10 учашпна дукха латтаргйоацаш механизатора технически юокъостат делга дика вІашгІьехьалькхаза совхозе.

Тхо Кодзоева участие долаш гьалнера гучалъяр совхоза механик Арчаков Джабраила Къамбулата техничка,

— Тахан шоллагІа тІавоагІа из тхона, — аьнар Теркакиева.

— Цар агрегат болх беш я, хІанз Гелиханов Юсап волча ГІоргда вай, — шофера Баркинхоев Махьмадага аьнар механика.

Уж дІабахчуьл тІехьагІа тхоца Іадика а йийца ший агрегат кхай тІа яьккар Кодзоев Бахьаудина.

Т. АРЧАКОВ.

СУРТА ТІА: *сеаька чу хьажкІаш йокъаш воал Теокхиев Ахьмад, цун балхаца хьожаш ва Кодзоев Бахьаудин,*

Автора сурт.

Дика хоамаш

ДИКА СОВГІАТАШ

Уж деношка Науре ьладелл 400 жотшг йола кинотеатр. Из совгІат кийчьаьд «Чечингельстрой» треста чуйоагІача начальника А. Эндарханова кулгаДеча № 101 йолча механизированни колонна ГІишлошъеша. ХІанз киноаппаратура дІаоттаеш шатт ишта.

Уж деношка Ленински района йиъагІача микрорайоне эксплуатаце дІалургда 70 квартира йола цІа. Из хьалладь «Чечингельстрой» треста чуйоагІача М. Висантова кулгалдача № 991 йолча механизированни колонна болхлоша.

Кастта 8 жотшгІ йоаччаш цІагІа баха ховвзаргба КПСС Урус - Мартана районе болхбой а. Из цІа ьладьадь ноя. Ильясова кулгалдача № 223 йолча дІа-ioха лелача колонна гІишлошъеруша.

Бахача наха дог тІара барзал йоаз ГІишлошъеруша да. Цо шеран ьлча дІайІаш да цІей хьатІаотташ шоашта уж совгІаташ кийчьаьз.

Б. ШАКРИЕВ.

ТИЙРК—КХАШКА

Біаьстан цІейна дика совгІаташ ийца ГІишлошъеруша.

Шерра социалистически яхь а йоаррзаь, сихача темпашна Шелковской станице цар хьалйир хин техникана ремонт ечаь мастерскеен из техника йоаттаергйолча складан лаьрхІа помещеноп.

Цуа совгІа ПМК болхлоша хьалъьяь юртбоахама культурган хьувькъаргба йолча - хоарХІам бола кхаюка хий дехка Верхне-Нарубовскера гидрооооружеии. Массача Тийрка хий дІайІйна культураш дика хьувькъайтара кхашка дІадерзадир.

Дерригп балхаш дика кхоачашдьяь ПМК болхлоша.

Н. ПОПОВ,
Ноач - ГІалгІай АССР мелиоратен хьи боахамен ПТО начальник.

ЯХЬА НИЗ

ЕВРАЛЬ бутт юкъе балача хана а тІехьа, *Ленина цІеграгІча* колхоза кхъьягамкой яьккага гІоолларча шоай лоалаюй, передовой техника а бІаьстан юхье кхашка дечча болхашта кийча йай хьожаш хиннача хана, цар рязьа хинна белгалдаккхар, колхозан производства перригача доахьошка социалистически яьлаккха боарзме вІашагІьелла хилар.

Хіара трактороно - полеводческа бригале хоза халь, говзаьь доглмаш дьь дар колхозни, бригадина, хІара къьхьегамтоша къастьяьгамкоуун социалистически деххараш. Цу тІехььйочар тІара хьажжар типографе цеватохкийтеча бланкай лаккерча сайна йоазка механизаторай-кхаи деллдерий сурташ. Цигача доаЗк бригадлетен механизаторашш юкъе лелеча яхьа договораш, бІаьстна юхье кхашка балхаш дечи, цІиташ чуэнача, доажъарна кийчена моральнин материальнин оощрени яра чакхдоаха гІулакхаш, хьлатех йолй карара - кара тІаьа цІе вымпел, лакхе царна тІа гонз юкъе а йоаллаш, латт яьке ютвальначуа тайпан ийа, пятилетка кхоалагІча, хозлзмбеча шера кеет дукхагІа дакхлар дуьхь дахтоаш лелаДеча болххочта юкъе Ергигсоюзни социалистически яхь дуьхьажара хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцаи.

Хіара бригале да Сийлен доскаш, лаьттан лелаДерий, яхь котбольнарий гІулакхаш, хьалатта опыт ешшаш доаЗк дечаташ. Редколлегий бригада юкъарча собране хьа а дерзо, цеховой партбюро оГІоагІбо. Редколлеге члений спнсок цІена уггоаке пенгазета лелаДеча хьалтох. Маьсала, И. П. Целовальникова кулгалеча № 1 йолча бригале газета редактордне аьнар ешшаш доаЗк кхечь сагоГ. Сердюкова, И. Белякова, Н. Захарова. Декъаз а дьь пацана тІаЗоккхаш ГІулакхаш хьалатта опыта, хьалаЗбина шера кеет дукхагІа дакхлар дуьхь дахтоаш

Хаоттама говзанчаш

Грозненски аэровокзал чуйоьл, ца цIен шолгIачу хенахь тIе «Метеорологически станци» аьнна табличка цIагарс а йоьалаш йолу шайнет. Уьналг эгрийчаш дийнера нах лаят Царна кхеташ ба лестичкаш а штурманаш а. Цар массане а хеттар цаI да — «Хаоттам мицта хургбо?»

Кхо цIа да метеостанце доьалъяь. Доккхачу сийлахьа цIаргIа багIа синоптикаш — инженераш техникаш. Царна хьалхахка йа уграгIен пхоргIен кхета хала долчча хьисанс чIогIамаш муттаяш хьийхка йоккха кIай кхьаьна листаш. Уж хаоттама карташ да. Иа хоьча сага цар цхьаьккха дувцаргдар. Цхьаьккха, вай моллагIа дола кIиранна дешаш санна аттА деш цуьг карташ нижнеяша Р. Л. Безховер, Г. И. Оберяшке, техникаша М. М. Корецкаяс, Е. Т. Олейниковас. Цу карташ тIа хьежача вIашIагIехьа доал цар, хан йоьвхача диллача, доаца а йIаьха а хаоттама прогноза уьттее. Хьаьга уж прогнозаш самолеташ маьрша йIаьха лелаяра авиаторашта эшара ран совгIа, боккхача лоархIаме я халхъа боахама болхлоцIа а.

Метеостанци Аэрофлота долаьха йIаь а, цуьг болхлоцIа хьалхаяха хаоттама прогноза тет республика юртбоьхама кхьежаргIамоцIта а. Къаьстта лоархIаме хуьг уж ван вай республика кхашка кхъьсгарий балха тIа «дIайха денош» оттача хана. Иштта хилар уьгх IIаьстта а, кхашка илаташ дIаде доллаелча. Цуьг сомгIа вай Iемад хIара Iуйран кегда газет хьалийлаача хаоттама прогноз еша, цу тайпара хоамаш хоз вайна радио а телевидене а гIолла.

Нигахь санна синоптикаех метеостанце «хьоз» ба оале, радиооператоран цуьг «лергаш» ла. Дийнахь я буе а санац радиоаппараташ болх. Уьгхьа къьсгарий болчча кхалнаеч мекхараш кхаддяна радиобузам лоаттабу Москверча Централни метеостанцеца. Ростоверча зональни метеоцентраца, Тбилисерча, Махачкалярча, Минводерча, кхьйолча городий метеостанцеша. Цу станцешкара радиооператорашца фототелеграфаца хьайдау лаьрхха дола хаоттама калташ. Уж карташ техкачуьг тIехьаьга кийчыо синоптикаша хаоттама прогнозаш. Дика кахьбоаз, из болх радиооператораша. Шоай балха бизза говзанчаш да 20 шу совгIа уьгхьа къьсгарий бола Р. А. Сильченко, А. Н. Смольянова.

Кхыча городашкара хаоттама карташ, прогнозаш хьайдарап совгIа цу тайпара даиеш вай республике а кхычаьха а дIаъхуйт метеостанце болхлоцIа. Лаьрхха уж гуьлъра, моттигера хаоттама хьалаи зеца хьалъяь я аэропорта юхе метеорологически площадка. Хьара сахьта ийю уьгхьаэрча прибораша тела показаиеш метеостанце болхлоцIа. Вайсан из болх бу пежкурни техника-синоптика. Дукха я уьгхьа хазаиза цIераш йола тайп-тайпара фотоаппараш. Муггара латт — всякопогистрический будгкаш, плювиографаш. Цар хьалхоьх фенара температура, мел дорIа дийхлад, мел докх латт.

Боккхеи саьхьдамеи IIлман болх бу метеостанце болхлоцIа. Вай городе хаоттама хьалаш IIлман лардa тIа зе а таьхка а болабеннаб 1926 шера деиз. Из кхы дукха за еше а кIаиьлъка метеостанце архивашка IIайнаб тоъал дукха материал. Метеостанце болхлоцIа дукха къьсгарий тайпара шерашка хиннача хаоттама хьалаш шоайла. Вашшаьдухьлаш а уьттадеш вай республикарча шерагара-шерага кхы дукха хуьнаьлуш йоьаа хаоттама белгалонаш кхьоьстарга. Цу лаьхло дикка гIо дерга илаташ йIаьдера а уж хьукьлаьара а аьтъуь болдинарIа йоьа хиннаш кхоьдарга. Метеорологий чайп-габинарча IIлман санна совешанеча конференцешка докладаш вай Грозненча синоптикаша.

Вайна хIара дийнахь эшаш долда хаоттама хоамаш кийдар дукха наха дукха гуьлбоаца шоай болх дика бу Грозненски метеостанце болхлоцIа.

С. ШОВХАЛОВ.

(Долалур 1-ча оагIо тIа).

стрий Совета председатель Р. В. Вахаев, Нохч - IIалгIай АССР Лакхенъярча Совета председатель К. И. Оздоев, Ф. Амерзанова — Грозненски радиотехнически завода прессовщица, республика Лакхенъярча Совета депутат, Ш. Хаджиева — СМУ-4 каменщикий бригадир, Социалистически Къаьстгача Турпал, Н. И. Ведерников — Ленина цIерагIа механизаташ чакхдоккхача Грозненски завода оператор, Социалистически Къаьстгача Турпал, граждански тIема доакъошхой М. А. Хапиева С. А. Зармаева. Пачкгьяника тIара холлар, Гоголевскн. Юха а гими ек майда тIа.

Нов. Апряткин дIаъхо шиI къамаьл дс отт. Цо аьлар:

— Революцера гражданскн тIемен алан шерашка чоагIдеина дIаэттад вай хъалкый доттагIал. Коммунистически партен из хьаьча Владимир Ильич Ленинон чоагIа мах бен хинна из доттагIал дерригача тохкъмех чакхдьлар, чура контрреволюцин боханера IIалъамат бохкка иих хинна дIаэттар. Республике Советех IIаьлал доккхачеча чоагIдечен хана цхьан муггаре этта латаш хинлар грозненски пролетариат, къьхегама иохий, IIалгIай, хезаьхкий дуккха хьалхий инклзап. Советски IIаьлал бахьан Кавказе къьсбам лаьттача хана Ленина виканлантз — Г. К. Орджоникидзеней С. М. Кировен мах бо вархгоадап доккхий гIулакхаш карагIдайнаьл къьхегама нах вIашшагIтохарен цар барт чоагIлаьрен заьхье. Цу шерашка хьалхар денаа долча революционерашн — интернационалисташ: Гикало Николай, Шерипов Асланбек, Ахриев Пlпур, дукха къьбарш.

Республика къьхьегамоша дика воввашт а, таланат йола воемн организатор, Октябрьски революци бохьан бахьнах къьсам лоаттабаь. 1917 шера деиз Коммунистически партен член воля из 1918 шера болхлой, салтийн казакий депутатий Грозненски Совета председателгалла хорж. Цо чоагIал а деш Грозне бIаь дийнахь лаьттача тIем тIа йохайр бичерахоний баидаш. Граждански тIем тIа цо шийгара кьонахьаела гIулакхаш тоIтарах IIечу Байракга орден елар пурнда.

Грозненски пролетариато а, кхаьхьегача лоамароша а чоагIа сий деиш царна IIаккха вишъярошашна на Гикало.

Революце хьакхелаача турпалех цаI ва Шерипов Асланбек. Цо вIашшагIелаар поччий Цце Эскар. Машар баьццаи къьсбам лоаттабаь Асланбека революцен Советски IIаьдален классови мостагIашца, кулакашца, шейхашца молладашца. Гикалоа цхьана мотIарга контрреволюцин денкинишшан бохабева хьинаре дакъа лаьцьча цо шиI къона вахар хIара пIаргIатон бахьан дIаденнад.

Сийрда вахар хиннад революци бахьан къьсбам лоаттабаьча цIи хсавча къьсбамхочоа, гIалгIай хIара сийлолча вIIай — Ахриев Пlпурга дар.

Студент волча хана деиз революционни боламе дакъа доацап хиннав из. Хlьта Кировах кхийттачул тIехьагIа бокъонна революционерех ницкъ хьа а лаьца дIавод из. 1918 шера март бетта Тийрка йисте- дахача халхий шоолагIча съезде Терски Автономни республике къамел деиш дакъа а хиннад со. Тlема эгтара халагIча мотIиге кхоачаш оамал яр цун, бIухоI деиад а айдеш. Дика оратор а эпача метте оарцIагIаьла лоаттабаьча буржуазни национастий зуламе гIулакхаш тIагучадехкани, цар чарх никъ яча дIабоаийтаяш, це лаьллаша реселюце гIулакхаш темане волиш чакхвавнаьн IIапур.

Эрсеш Гикало Николай, нохчоо Шерипов Асланбека, гIалгIаьо Ахриев IIапура цоай сийрда вахар дIаденна гIулакх тоIтарах дахаш за. Цун зола тешал да Нохч - IIалгIайчо зама толаьа маш, из бахьан долаш цунна ен на Ленина, Октябрьски Революце, хьалъяй ДоттагIала орденаш.

Нохч - IIалгIайчен къьхьегамаш доттагIал тIаьо тIехьа бьоуд тIехьагIа чоагIдеина даэттад. Сийдолча революционерий - интернационалистий вахар къьхьегамхоб, кIай царной революционни, тема традицеш саьши советски патриотизмаи, пролетарски интернационализмаи, хьалхий доттагIалеи уйлаца уж хьалхехарга зола дика масал яш.

Нов. Апряткина хьакхайкадир Грозненски горисполкома решенеца цу майдах хьалхий ДоттагIала майда аьнна цIи тIилла хиндар.

Къамаьл де дош ду граждански тIема доакъашхочоа М. Н. Шульгина.

— Тхона чоагIа дика хет тахкен ер памятник хьаделлаш. Республика вахаре докъха событ я из. Граждански тIема ехьа турпалех цаI — Гикэо Николай Федорович сона дика воввашт ва, пулца тIема тхона IIулаьк желаш а хиннад со. Тlема эгтара халагIча моттиге кхоачаш оамал яр цун, бIухоI деиад а айдеш. Дика оратор а эпача метте оарцIагIаьла лоаттабаьча буржуазни национастий зуламе гIулакхаш тIагучадехкани, цар чарх никъ яча дIабоаийтаяш, це лаьллаша реселюце гIулакх тематне волиш чакхвавнаьн IIапур.

Эрсеш Гикало Николай, нохчоо Шерипов Асланбека,